

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра соціології та політології

КУЛЬГАВА АННА ВЯЧЕСЛАВІВНА

УДК 316.36-057.875 ЧНУ (043.3)

**ШЛЮБНО-СІМЕЙНІ УСТАНОВКИ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ НА
ПРИКЛАДІ СТУДЕНТСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЧНУ ІМЕНІ ПЕТРА
МОГИЛИ**

Спеціальність 054 – Соціологія

Автореферат
кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою
спеціальності 054 «Соціологія»

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент
Ляпіна Людмила Анатоліївна,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
доцент кафедри соціології та політології

Рецензент: начальник управління молодіжної політики Миколаївської міської ради
Рябенко О. В.

Захист відбудеться «24» лютого 2022 року о 10:00 в на засіданні екзаменаційної комісії Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, аудит. 10-106.

З роботою можна ознайомитися в бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Науковий керівник

Л. А. Ляпіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інститут сім'ї – один з найдавніших соціальних інститутів, що передували релігіям, державі, освітнім системам та господарським формуванням. Студентська сім'я – це явище особливе. Педагогам, психологам, соціологам, філософам, науковцям та публіцистам – всім їм цікаво її вивчати. Однак, більше залишається питань, аніж самих відповідей, що стосується студентських сімей. Вони, як і саме студентство, залишаються такою ж далекою від загальноприйнятих стандартів та стійких принципів, але, в той же час, такою ж захоплюючою для нових поколінь темою для дослідників. І, скоріше за все, тому що вони створюються та існують всупереч проблемам та стереотипам, і, розвиваючись, традиції їх поколінь поєднуються з найкращими рисами, властивим лише молоді, максималізмом та прагненням незалежності.

Студентські роки – це пора активної соціалізації, коли юне покоління вибудовує власну ієрархію цінностей, засвоює принципи дорослого способу життя та дорослого спілкування, здобуває освіту та професійні навички, намагаючись жити без опіки батьків. Однак, ще важчі завдання вирішує та частина студентів, яка за часів навчання наважується створити власну сім'ю, засвоюючи також і нові соціальні ролі – чоловіка та дружини, матері та батька, навчаючись жити і вчитись «всередині» нового, створеного спільними зусиллями «ми».

Сучасне суспільство на перше місце ставить економічну стабільність, задоволення є другорядним. Багато людей віддають перевагу кар'єрному життю над сімейним, справжня суть шлюбу в наш час зникає. Для більшості ідея заручин під час навчання є абсолютно немислимою. Чи тому, що вони не можуть собі це уявити фінансово, чи тому, що вони все ще почуваються молодими щодо шлюбу. Але ж є серед нас і ті, хто вже знайшов кохану людину і не бачить причини зволікати із заручинами.

Заручини, шлюби і, отже, діти означають величезну зміну і дуже серйозний крок для кожної людини. Особливо для студентів. Вони стикаються з реальним життям. Їм доводиться починати займатися фінансами, житлом, спільною освітою та постійною нестачею часу. Люди забувають, що можна поєднувати сімейне та кар'єрне життя. Йдеться лише про пріоритети. У будь-якому випадку, це рішення залежить від самих людей, і, скільки б інші не говорили з ними, як забажають, вони, мабуть, зроблять це по-своєму.

Отже, проблема шлюбно-сімейних установок студентів в українському суспільстві є важливою, адже від їх змісту залежить подальше сімейне життя молодих людей. До того ж доцільно додати, що дане питання серед соціологів та інших дослідників вивчається, проте ми більше зустрічаємо загальнонаціональні дослідження, у той час, як на рівні регіонів проводяться рідко, що і визначає актуальність даного дослідження.

Ступінь наукової розробки проблеми.

Проблему шлюбно-сімейних установок, або її аспекти розглядали такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: Ю. Альошина, Т. Кравченко, С. Голод, О. Головльова, Дж. Лендіс, К. Роджерс, А. Сміт, Дж. Коулман, С. Міллер, К. Вівер, М. Аргайл, А. Фернхем, А. Крупат, Т. Андреева, Н. Московічева, Ч. Мазумдар, Е. Берджесс, Дж. Локк, П. Амато, М. Мід, К. Леві-Строс, Т. Парсонс, М. Мацьковський, П. Сорокін, А. Харчев, А. Антонов, В. Томас, Ф. Знанецький, Б. Рубіна, Ю. Колесник, В. Лісовський, О. Ларміна, О. Рудакова, М. Дьяченко, Л. Кандилович, М. Лісаускене, Т. Лихачов та ін.

Певні напрямки у дослідженні шлюбно-сімейних проблем молоді вивчали такі науковці, як: С. Дармодехін (державна сімейна політика), Т. Гурко (молода сім'я), А. Харчев (теорія), М. Мацьковський (методологія і методика), В. Сисенко (стійкість шлюбу), А. Антонов (народжуваність), І. Голод (стабільність сім'ї), В. Борисов (потреба в дітях), та ін.

Об'єкт дослідження: ціннісні установки сучасних студентів.

Предмет дослідження: шлюбно-сімейні установки студентів в українському суспільстві.

Мета дослідження: дослідити та проаналізувати шлюбно-сімейні установки сучасних українських студентів.

Для досягнення мети доцільно вирішити наступні **завдання**:

1. Проаналізувати основні підходи до визначення поняття сім'я, шлюб та шлюбні установки.
2. Розглянути соціальний портрет сучасного студента.
3. Навести соціальні характеристики сучасної студентської сім'ї.
4. Проаналізувати шлюбно-сімейні установки сучасної молоді.
5. Визначити сімейно-рольові очікування студентів перед вступом у шлюб.
6. Прослідкувати сумісність та адаптацію студентів у сім'ї.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань використовувались методи теоретичного узагальнення, такі як описово – хронологічний, історичний, порівняльний, аналіз та синтез, які дозволяють розглянути проблему в її часовій послідовності та динаміці, узагальнення, що надає можливість простежити загальну картину, звернувши увагу на ключові моменти. Описово-хронологічний метод допомагає провести паралелі у часовому вимірі, щодо розуміння поняття «сім'я», «шлюб» та «шлюбні установки». Порівняльний метод дозволяє визначити спільність та відмінність в установках та реального виміру сімейно-шлюбних відносин.

Емпіричну базу дослідження складають результати анкетного опитування, а також дані глибинного інтерв'ю.

Наукова новизна роботи що: за результатами дослідження сімейно-рольових очікувань неodrжених/незаміжніх студентів/студенток ЧНУ імені Петра Могили перед вступом у шлюб (анкетного опитування) та аналізу поглядів одржених/заміжніх студентів/студенток цієї установи на їх адаптацію та сумісність у новостворених сім'ях (глибинне інтерв'ю) у роботі вперше здійснено порівняльний аналіз шлюбно-сімейних установок цих двох категорій студентів, а також виявлено ієрархію сімейних цінностей та з'ясовано переваги студентських сімей.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що уточнено поняття «сім'я», «шлюб» та «шлюбні установки», визначено основні підходи до розуміння даних категорій. Наведено соціальний портрет сучасного студентства як окремої соціальної групи.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані при підготовці до лекційних та семінарських занять з таких дисциплін, як соціологія сім'ї, соціологія молоді, соціальна психологія, соціологія особистості, соціологія культури та інших, а також при написанні рефератів, курсових та дипломних робіт.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження доповідалися на науковій та науково-практичній конференціях та представлені в статті, що опублікована у фаховому журналі з соціології:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Могилянські читання 2020: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти: ХХІІІ», Чорноморський Національний університет ім. П. Могили (м. Миколаїв, 16-20 листопада 2020р.);
2. ХІХ Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Соціологія у (пост)сучасності», Харківський національний університет ім. Н. Каразіна (м. Харків, 18-19 березня 2021 р.);
3. Збірник наукових праць «Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики» (м. Запоріжжя, 2021 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковані у збірнику тез наукової конференції та наукових праць.

1. Ляпіна Л. А., Мінц М. О., Кульгава А. В. Студентська молодь: до проблем характеристики соціального портрету. Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики. Зб. Наук. Праць. Запоріжжя, 2021. Вип. 89. С. 30-37. <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/89/5.pdf>

2. Кульгава А. В. Шлюб та сім'я як соціологічні категорії: до визначення понять. Могилянські читання 2020: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти: ХХІІІ.: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 16-20 листопада 2020р.). Миколаїв, 2020. С. 33-35.

3. Кульгава А. В. Студентська сім'я: цінності та реальність. Соціологія у (пост)сучасності: тези доп. ХІХ міжн. наук. конф. (м. Харків, 18-19 березня 2021 р.). Харків, 2021. С. 63-64.

Структура дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, шістьох підрозділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменувань) та додатків; містить 83 сторінки основного тексту, 21 рисунок, 2 діаграми, 15 таблиць, 3 додатки. Загальний обсяг дослідження становить 98 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, основні завдання дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення дослідження, надано дані про апробацію одержаних результатів.

У **першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження шлюбних установок студентів»** проаналізовано зміст основних понять, які використовуються в роботі, проаналізовано достатньо повне уявлення про сім'ю, шлюб та шлюбні установки.

У **підрозділі 1.1. «Основні підходи до визначення поняття сім'я, шлюб та шлюбні установки»** розглянуто різні варіації поняття шлюб, сім'я та шлюбні установки. Показано, що шлюб і сім'я не є тотожними поняттями. Поняття сім'ї є ширшим. Як соціальний інститут сім'я характеризується сукупністю соціальних норм, санкцій і зразків поведінки, що регламентують взаємини між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми. Шлюб є основою для створення сім'ї. Шлюб визначається як формальний контракт між чоловіком та жінкою (**узаконення стосунків**). Шлюбно-сімейні установки – це позиції особистості стосовно шлюбу та сім'ї в цілому, які сформувався на основі досвіду, через який визначається стан готовності до шлюбного життя та поведінка людини в шлюбно-сімейній сфері. Вони базуються на баченнях людей стосовно подружньої сфери.

У **підрозділі 1.2. «Соціальний портрет сучасного студента»** розглянуто різноманітні інтерпретації поняття студент та студентства. Загалом, студент – це той, що старанно працює, це та особа, яка наполегливо займається справами, опановує знання, вивчає (студіює) науку. Студентство – це вже соціальна група в системі вищої освіти, котра має свої специфічні особливості й готується виконувати соціальні ролі інтелігенції. Студентів порівняно з іншими групами молоді, відрізняють певні риси: це прагнення до знань, вищий освітній рівень, висока соціальна активність та збалансоване поєднання соціальної та інтелектуальної зрілості. За типологією студентів можна виділити три основних – це ті студенти, які: орієнтуються на освіту як професію; опираються на освіту як на бізнес; які є «невизначеними». У студентів, які навчаються за контрактною формою навчання, більш яскраво виражене прагнення домогтися матеріального благополуччя (53,0 %), а у тих, хто навчається на бюджеті основним на меті є здобути професію (62,0 %). Для студентів вирішальними стають такі ознаки при виборі майбутньої професії: висока оплата праці, цікава робота, можливість досягти професійної майстерності, а також виявляти ініціативу. Цінність вищої освіти як самостійного соціального феномену відступила на другий план.

Другий розділ «Студентська сім'я: установки та реальність» присвячений аналізу основних установок студентської молоді відносно створення сім'ї на прикладі українського та білоруського суспільства.

У **підрозділі 2.1. «Сучасна студентська сім'я: соціальний вимір»** показано, що молода студентська сім'я в більшій мірі, ніж зрілі сім'ї потребує допомоги від суспільства і держави, в створенні умов для реалізації найважливіших функцій: забезпечення відтворення фізично здорового і психічно повноцінного потомства, задоволення особистих інтересів кожного члена

сім'ї. Унормуванню студентських сімей сприяють такі чинники: схожість поглядів, взаєморозуміння, інтелектуальний і культурний рівень подружжя, моральна зрілість. Народжуваність серед молодих студентських сімей знизилась, на що впливають такі фактори, як соціально-побутові проблеми, житлові умови, загальний стан здоров'я та кар'єра в молодому віці. Виявлено, що сімейний стан має позитивний вплив на ціннісні орієнтації студента, а також слугує розквіту інтелектуальних і соціальних потреб.

У підрозділі 2.2. «Шлюбно-сімейні установки сучасної молоді» можна виділити основні установки студентської молоді до створення сім'ї: установка на шлюб, установка на дітонародження, полорольова установка, установка на сімейні цінності. На шлюбно-сімейні та дітородні установки опосередковано мають вплив такі соціально-економічні характеристики індивідів, як місце проживання, освітній рівень, професійно-посадова позиція, котра визначає матеріальну забезпеченість, стиль та поведінку життя, особливості структури потреб. Охарактеризовано своєрідні проблеми, з котрими стикаються студентські сім'ї: соціальна незрілість, залежність від батьків, відсутність навичок ведення домашнього господарства, дефіцит власного житла, поєднання навчання і сімейних зобов'язань, недостатність вільного часу. Показано переваги студентських сімей.

У третьому розділі «Готовність до шлюбу студентської молоді» описано та порівняно погляди неодружених/незаміжніх студентів з поглядами одружених/заміжніх студентів ЧНУ імені Петра Могили на шлюбно-сімейні установки. Представлено результати проведеного автором емпіричного соціологічного дослідження щодо сімейно-рольових очікувань студентів перед вступом у шлюб та результати глибинного інтерв'ю щодо сумісності студентів у сім'ї, а також їх адаптацію в родині.

У підрозділі 3.1. «Сімейно-рольові очікування студентів перед вступом у шлюб» визначено що більша частина опитаних студентів віддають перевагу традиційному (двостатевому) типу сім'ї (91,8%). Більшість студентської молоді схиляється до офіційного узаконення стосунків (66%). Найбільш значимою із сімейних цінностей для студентської молоді є кохання (любов) (64%). Студенти зорієнтовані на створення майбутньої сім'ї, як тільки з'явиться людина, з якою вони будуть готові створити сім'ю (50%). Відносно розподілу ролей, переважає думка про рівноправний розподіл ролей між чоловіком та дружиною (70% у жіночій аудиторії), та голови-чоловіка (60% у чоловічій аудиторії). Свою майбутню родину 2/3 опитаних студентів бачать з двома дітьми (41,7%).

Досліджуючи шлюбно-сімейні установки студентів ЧНУ імені Петра Могили було проведено соціологічне дослідження серед неодружених/незаміжніх хлопців та дівчат на базі університету. Опитування відбувалося з 05.10.2021 р. по 10.10.2021 р. з використанням Google-форми. В ньому взяли участь 50 осіб. Дослідження є розвідувальним.

У підрозділі 3.2. «Адаптація та сумісність студентів у сім'ї (за результатами глибинного інтерв'ю)» було виявлено, що отримані результати частково підтвердили поставлені на початку гіпотези. Всі одружені/заміжні студенти в подальшому планують мати дітей. Деякі з них вже є батьками/матерями. В своїй родині одружені/заміжні студенти віддають перевагу рівноправному розподілу обов'язків. Молоді студентські сім'ї проживають окремо від батьків, а деякі вже мають своє особисте житло. Опитані одружені/заміжні студенти більшою мірою задоволені своїм шлюбом, але деякі хочуть змінити свій статус із цивільного шлюбу, на – офіційний, зареєстрований шлюб.

Для визначення адаптації та сумісності студентів у сім'ї було використано метод напівструктурованого глибинного інтерв'ю. В інтерв'ю прийняли участь заміжні/одружені студенти ЧНУ імені Петра Могили, основу вибірки склали 5 осіб.

Отже, можна зробити наступний ключовий висновок: порівнявши відповіді неодружених/незаміжніх студентів із відповідями одружених/заміжніх студентів ЧНУ імені Петра Могили, можна зазначити, що основні шлюбно-сімейні установки, які просліджуються у суспільстві загалом, підтверджуються та особливо не різняться серед студентів.

ВИСНОВКИ

Нинішнє українське студентство є прямим породженням глобальних впливів, хистких соціальних умов, постмодерністських ситуацій, які характеризуються невизначеністю, «розмитістю» цінностей, недовірою до науки, відсутністю глибоких світоглядних підстав.

В ході роботи було проаналізовано основні соціологічні підходи до визначення поняття сім'я, шлюб та шлюбні установки. В сучасному українському суспільстві, сім'я відіграє важливу роль у суспільному розвитку. Поняття «сім'ї» має безліч визначень, але доцільніше сказати, що вона є складною формою людських відносин. Як соціальний інститут сім'я характеризується сукупністю соціальних норм, санкцій і зразків поведінки, що регламентують взаємини між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми. Шлюб визначається як формальний контракт між чоловіком та жінкою. А шлюбні установки базуються на баченнях людей стосовно подружньої сфери.

Аналіз літератури з проблем розвитку студентства дозволяє високо оцінити продуктивність сучасної молоді. Розуміння студентства як соціального прошарку, в свою чергу складається з цілісних систем (студентство країни, міста, ВНЗ), в яких інтегровані окремі цілісні одиниці-групи, засновані на внутрішніх взаємозв'язках, дозволяє аналізувати ідентичності студентства, особливості молодіжної субкультури, специфіку поведінкових стратегій, обумовлених саме міжособистісними комунікаціями в студентських спільнотах різних рівнів.

Можна виділити основні установки студентської молоді до створення сім'ї: установка на шлюб, установка на дітонародження, полорольова установка, установка на сімейні цінності. На шлюбно-сімейні та дітородні установки опосередковано мають вплив такі соціально-економічні характеристики індивідів, як місце проживання, освітній рівень, професійно-посадова позиція, котра визначає матеріальну забезпеченість, стиль та поведінку життя, особливості структури потреб.

Таким чином, не тільки демографічні ознаки позначаються на місці індивіда у соціально-економічній структурі та ієрархії суспільства, а й набуті соціально-економічні характеристики детермінують потреби, інтереси, мотиви та цілі індивідів і через них — демографічну поведінку, а відтак — диференційну шлюбність, народжуваність, розлучуваність тощо.

Охарактеризовано своєрідні проблеми, з котрими стикаються студентські сім'ї: соціальна незрілість, залежність від батьків, відсутність навичок ведення домашнього господарства, дефіцит власного житла, поєднання навчання і сімейних зобов'язань, недостатність вільного часу.

Показані переваги студентських сімей: молодість є найкращим з фізіологічної та психологічної точок зору часом для укладення шлюбу і народження первістка; шлюб завжди є ліпшим рішенням, ніж позашлюбні інтимні зв'язки; сімейний стан вдало впливає на ціннісні орієнтації студента; шлюб, який було укладено в студентські роки, в більшості випадків характеризуються високим ступенем згуртованості, заснованої на приналежності подружжя до однієї соціально-демографічної групи, яка характеризується спільністю інтересів, специфічністю субкультури і способом життя тощо.

Проведено соціологічне дослідження серед неодружених/незаміжніх студентів задля виявлення шлюбно-сімейних установок до моменту створення власної сім'ї, які в них склалися. Одержані результати показали, що для студентів головними сімейними цінностями є кохання та повага. Переважає традиційний(двостатевий) тип сім'ї. Віддається перевага офіційному узаконенню стосунків. Майбутню родину 2/3 студентів вбачають із двома дітьми. Як жіноча, так і чоловіча аудиторія хочуть мати матеріальну незалежність від своїх батьків.

Досліджено думку одружених/заміжніх студентів/студенток ЧНУ імені Петра Могили за допомогою глибинного інтерв'ю. Загалом, сімейний стан студентів не вплинув на їх ставлення до навчання. На їх думку, головні обов'язки мають бути розділені в родині порівну.

Дійшли до думки, що вже морально підготовлені до створення власної родини одружені/заміжні студенти в 18-19 та 21 рік. В своїх сім'ях деякі вже мають поповнення, а інші тільки планують в майбутньому дітей.

Отже, порівняння відповідей одружених/заміжних студентів з відповідями неодружених/незаміжних студентів дозволило нам зробити висновок, що шлюбно-сімейні установки цих двох категорій студентів здебільшого співпадають. Категоричних розбіжностей в відповідях не було виявлено.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Ляпіна Л. А., Мінц М. О., Кульгава А. В. Студентська молодь: до проблем характеристики соціального портрету. *Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики*. Зб. Наук. Праць. Запоріжжя, 2021. Вип. 89. С. 30-37. <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/89/5.pdf>

2. Кульгава А. В. Шлюб та сім'я як соціологічні категорії: до визначення понять. *Могилянські читання 2020: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти: ХХІІІ.*: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 16-20 листопада 2020р.). Миколаїв, 2020. С. 33-35.

3. Кульгава А. В. Студентська сім'я: цінності та реальність. *Соціологія у (пост)сучасності*: тези доп. ХІХ міжн. наук. конф. (м. Харків, 18-19 березня 2021 р.). Харків, 2021. С. 63-64.

АНОТАЦІЯ

Кульгава А. В. Шлюбно-сімейні установки сучасних студентів на прикладі студентського середовища ЧНУ імені Петра Могили. – *На правах рукопису.*

Наукова робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 054 «Соціологія». – **Чорноморський національний університет імені Петра Могили.** – Миколаїв, 2022. – 98 с., 21 рис., 2 діагр., 15 табл., список джерел з 64 найменувань, 3 додатки.

Магістерська робота присвячена дослідженню та аналізу наявних шлюбно-сімейних установок серед студентів ЧНУ імені Петра Могили із наголосом на порівняння результатів соціологічного дослідження серед неодружених/незаміжних студентів із результатами глибинного інтерв'ю серед одружених/заміжних студентів основних шлюбно-сімейних установок.

У магістерській роботі визначено зміст поняття сім'ї, шлюбу та шлюбно-сімейних установок, розглянуто типологію студентів та студентство в цілому. Описано та досліджено шлюбно-сімейні установки серед українських та білоруських студентів. Визначено найбільш значимі сімейні цінності для студентської молоді. Порівняно шлюбно-сімейні очікування неодружених/незаміжних студентів із відповідями одружених/заміжних студентів ЧНУ імені Петра Могили.

Ключові слова: шлюб, сім'я, шлюбно-сімейні установки, студент, студентська молодь, соціальний портрет, цінності.

SUMMARY

Kulhava A. V. Marriage and family attitudes of modern students on the example of the student environment of Petro Mohyla National University. – Manuscript.

Thesis for master's degree in specialty 054 "Sociology". – **Petro Mohyla Black Sea National University.** – Mykolaiv, 2022. – 98 p., 21 fig., 2 diag., 15 tabl., 64 sources, 3 appendix.

The master's thesis is devoted to the study and analysis of existing marital and family attitudes among students of Petro Mohyla National University with an emphasis on comparing the results of sociological research among unmarried students with the results of in-depth interviews among married / married students of basic marital and family institutions.

The master's thesis defines the content of the concept of family, marriage and marital and family attitudes, considers the typology of students and students in general. Marriage and family attitudes among Ukrainian and Belarusian students are described and researched.

The most significant family values for student youth have been identified. Marital and family expectations of unmarried students were compared with the answers of married / married students of Petro Mohyla National University.

Key words: marriage, family, marital and family attitudes, student, student youth, social portrait, values.